

- набір пошукових можливостей;
- якість матеріального носія (відсутність чи наявність пошкоджень, деформацій, ступінь прозорості матеріалу – для CD).

Слід наголосити, що вищезазвані критерії лише впливають на визначення ціни, а головним орієнтиром при оцінюванні нових видань є ринкові ціни.

Стосовно ж видань минулих років додатково можна скористатися методикою російських колег [8]: початкова ціна видання помножується на коефіцієнти, затверджені постановами Кабінету Міністрів України, потім виводиться середнє арифметичне між отриманим добутком і ринковою ціною такого ж за змістом нового видання. Наприклад, подаровано книжку 1994 року. Видання в задовільному фізичному стані. Аналогічна книга (аналізуються ціни того періоду за інвентарною книгою) у тому ж році надійшла за ціною 1 742 куп.-крб. Індексована ціна буде розрахована за формулою: $1\,742 \times 1,2 \times 7,4 : 100\,000$, де 1 742 – початкова ціна; 1,2 та 7,4 коефіцієнти, затверджені постановою Кабміну [2]; 100 000 – співвідношення гривні до карбованців [3]. Одержуємо 0,15 грн. Зрозуміло, що таких цін зараз не існує. Ринкова вартість нового подібного видання – 20 грн. $(0,15 + 20) : 2 = 10,075$. Приблизна оціночна ціна – 10 грн. 10 коп. З урахуванням перелічених вище критеріїв вона може бути змінена в той чи інший бік.

Остаточне рішення комісії фіксується у протоколі засідання, в якому зазначається джерело надходження документів, номер партії, за яким вони будуть обліковані (№ запису в КСО), кількість документів та їхня вартість. Протокол підписується всіма членами комісії.

Маємо надію, що в майбутньому в Україні, як у розвинутих країнах, ціни на книжкову продукцію будуть фіксованими, і потреба в її оцінюванні зникне. А поки сподіваємо-

ся, що наведений матеріал стане у пригоді тим, хто у своїй роботі стикається з проблемами оцінювання видань.

Список використаної літератури

1. Україна. Закон. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні [Текст] : із змінами та доповненнями станом на 09.09.2004 р. // Документні ресурси бібліотек / НПБУ. – К., 2005. – С. 27-29.

2. Про затвердження Методики оцінки вартості майна під час приватизації : постанова Каб. Міністрів України від 15 серп. 1996 р. ; № 961 // zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi або Уряд. кур'єр. – 1996. – 5 верес.

3. Про переоцінку товарів (робіт, послуг) та механізм контролю за переглядом цін та формуванням вартісних показників в умовах грошової реформи : постанова Каб. Міністрів України від 26 серп. 1996 р. ; № 1002 // zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi або Уряд. кур'єр. – 1996. – 29 серп.

4. Інструкція з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах [Текст] : затверджена Наказом М-ва культури і туризму України 03.04.2007 № 22 // profy.nplu.org/official/i_oblik.htm.

5. Інструкція з обліку основних засобів та інших необоротних активів бюджетних установ (із змінами, внесеними згідно з Наказами Державного казначейства № 30 від 21.02.2005 та № 137 від 08.08.2005) [Текст] // www.linux.kiev.ua/ua/docs/legal/oblik/

6. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів [Текст] : затверджено наказом М-ва культури і туризму України 27.03.2008 р. № 321/0/16-0 // mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/104709.

7. Книжная торговля : науч.-техн. информ. сб. / Рос. кн. палата, Информпечать. – Вып. 4-5 : Цены книжного рынка: анализ и прогноз. – М. : б. и., 1998. – 81 с.

8. Козлова О. Мне милый подарил... [Текст] : методика оценки кн., принятых в дар : [опыт рос. б-к] / Ольга Козлова // Б-ка в шк. – 2002. – № 21. – С. 21-25.

ІМЕНА АВТОРІВ ОСОБЛИВИХ КАТЕГОРІЙ У БІБЛІОГРАФІЧНИХ ЗАПИСАХ

Бібліографічний запис – це елемент бібліографічної інформації, який складається з бібліографічного опису (сукупності бібліографічних даних про документ, приведенних згідно з правилами, що визначають наповнення й порядок областей та елементів, і призначених для ідентифікації та загальної характеристики документа), заголовка (індивідуальний або колективний автор), анотації, реферату, класифікаційних індексів, предметних рубрик, шифрів зберігання, довідок про додаткові бібліографічні записи, відомостей службового характеру тощо. Додатковий бібліографічний запис – це запис, перший елемент якого (заголовок або назва), відрізняється від першого елемента (заголовка або назви) основного бібліографічного запису та забезпечує пошук за додатковою пошуковою ознакою. Додаткові бібліографічні записи складаються у скороченому вигляді.

Дана стаття вміщує приклади представлення авторів особливих категорій у бібліографічних записах. До цих категорій авторів відносяться монархи та духовні особи.

За часів незалежності України до бібліотек надійшло чимало документів, авторами яких є такі особи. У зв'язку з тим, що поліграфічне оформлення титульних аркушів та обкладинок цих видань не відповідає існуючому ГОСТу 7.4-95 "СИБИД. Издания. Выходные сведения", виникають труднощі з формуванням бібліографічних записів і поданням їх в інформаційному просторі.

Л. Сосова

Для полегшення роботи працівників бібліотек та інших інформаційних закладів, які займаються каталогізацією, пропонуємо зразки основного та додаткового бібліографічних записів з представленням авторів особливих категорій. Перед кожним прикладом вміщено інформацію про видання з необхідними методичними поясненнями, котрі мають рекомендаційний характер. Для прикладів взято документи з фондів Національної парламентської бібліотеки України. Приклади подаються мовою оригіналу.

Бібліографічні записи складено відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.80–2007 “Бібліографічний запис. Заголовок”, ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 “Бібліографічний запис. Бібліографічний опис” та „Российских правил каталогизации. Ч. 1. Основные положения и правила” (М., 2002).

Відомо, що першочергове значення в описі відводиться об'єктивному відображенню відомостей, розміщених у різних місцях книги (обкладинка, зворот титульного аркуша, випускні дані в кінці книги) і, в першу чергу, – на титульному аркуші – основному джерелі інформації для складання опису, пошуку та ідентифікації конкретного документа.

Переклад імен монархів та духовних осіб українською мовою подано згідно з “Довідником з історії України” (2-е вид., доопрац. та допов. – К., 2002) та “Релігієзнавчим словником” (К., 1996).

Імена правителів (царів, імператорів, королів, князів та ін.) подаються в заголовку запису в тій формі, в якій вони найбільш відомі. В заголовку може бути наведено власне ім'я або власне ім'я з числівником, власне ім'я та по батькові, власне ім'я та прізвище, власне ім'я з прізвищем. Числівник передається римськими цифрами. В ідентифікуючих ознаках подають титул монарха та географічний прикметник, утворений від назви країни або місцевості, на яку поширювалася або поширюється його діяльність. Ідентифікуючі ознаки наводять у круглих дужках.

Приклад 1

Книга містить записи висловлювань імператора Наполеона стосовно політики, історії, літератури, філософії в період його вигнання. Вислови та афоризми, які зберегли живі інтонації, неповторну гру розуму цієї видатної людини, доніс до сучасників граф де Лас Каза – одна з небагатьох близьких осіб, які добровільно пішли за Наполеоном на острів Св. Єлени. На односторінковому титулі вміщено ім'я автора, назву книги, відомості до назви та вихідні дані. Назву серії наведено на обкладинці. На звороті титульного аркуша – відомості про перекладача, Міжнародний стандартний номер книги (ISBN). У кінці книги – 2 нумеровані сторінки, які в описі пишуться в квадратних дужках. Бібліографію винесено у підрядкові примітки.

У даному випадку потрібно скласти додатковий бібліографічний запис на особу, в паперах якої було знайдено рукопис імператора Наполеона, тобто графа де Лас Каза.

Зразок основного бібліографічного запису:

Наполеон Бонапарт (імператор).

Максимы и мысли узника Святой Елены : рукоп., найденная в бумагах Лас Каза / Наполеон Бонапарт ; [пер. с фр. С. Н. Искюля]. – СПб. : Азбука, 2000. – 215, [2] с. – (Азбука-классика).

Библиогр. в подстроч. примеч.

ISBN 5-267-00180-5

Зразок додаткового бібліографічного запису:

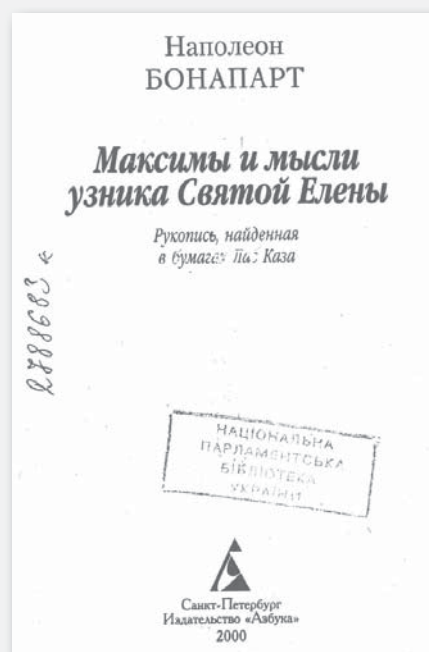
Лас Каз (граф).

Наполеон Бонапарт (імператор).

Максимы и мысли узника Святой Елены : рукоп., найденная в бумагах Лас Каза. – СПб., 2000.

Приклад 2

Книга є унікальною пам'яткою, яка дозволяє по-новому подивитися на особистість російської імператриці Катерини Великої. “Бабушкина Азбука”, за задумом Катерини II, повинна була не тільки дати дітям необхідні знання, але й сприяти формуванню у них самостійного характеру, заснованого на людяності, освіченості, гідності. Простою, зрозумілою для дитини мовою, вона пише про моральні цінності, тому твір, написаний більше 200 років тому, актуальний і сьогодні. У книзі – подвійний титул, на контртитолі якого вміщено портрет князя Олександра Павловича та наведено організації, котрі підготували видання до друку, а на односторінковому титулі – ім'я автора, назву та вихідні дані. На звороті титульного аркуша наведено редактора та Міжнародний ста-

ндартний номер книги (ISBN). Ілюстрації входять у загальну нумерацію сторінок. У кінці книги – 2 нумеровані сторінки.

У даному випадку потрібно зробити додатковий запис на персоналію, де заголовком буде служити ім'я та по батькові князя.

Зразок основного бібліографічного запису

Екатерина II (імператриця рос.).

Бабушкина Азбука великому князю Александру Павловичу / Екатерина II ; [отв. ред. Л. В. Тычина-на] ; Моск. гуманит. ин-т им. Е. Р. Дашковой, Рос. гос. архив древ. актов. – М. : МГИ им. Е. Р. Дашковой, 2004. – 92, [2] с. : ил.

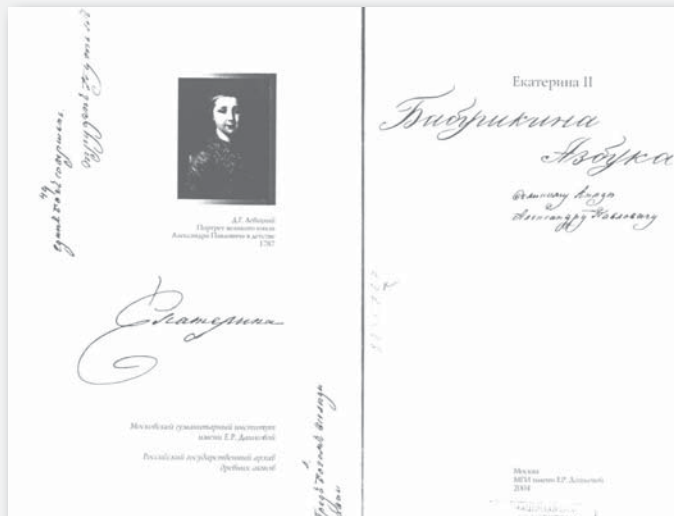
ISBN 5-89903-028-3

Зразок додаткового бібліографічного запису:

Александр Павлович (князь рос.), о нем.

Екатерина II (імператриця рос.).

Бабушкина Азбука великому князю Александру Павловичу. – М., 2004.

Приклад 3

Книга є збірником, в якому подано різні літературні версії, історичні документи, суперечливі думки істориків, які розповідають про трагічну долю та загадкову смерть старшого сина Петра Великого царевича Олексія. На односторінковому титулі наведено назви серії, книги, відомості до назви та вихідні дані. На звороті титулу вміщено імена упорядника, редактора та Міжнародний стандартний номер книги (ISBN). Ілюстрації входять у загальну нумерацію сторінок. У кінці книги – 1 нумерована сторінка. Бібліографію винесено у підрядковій примітці.

У даному випадку потрібно дати додатковий бібліографічний запис на персоналію (додаткові записи на персоналії складають до запису на твори, присвячені життю та діяльності якоїсь особи), де заголовком запису буде служити ім'я та по батькові царевича.

Зразок основного бібліографічного запису:

Непотребный сын : дело царевича Алексея Петровича / [сост. Р. И. Беккин ; ред. С. А. Прохвятилова]. – СПб. : Лениздат, 1996. – 667, [1] с. : ил. – (Исторические факты и литературные версии).

Библиогр. в подстроч. примеч.

ISBN 5-289-01830-1

Зразок додаткового бібліографічного запису:

Алексей Петрович (царевич рос.), о нем.

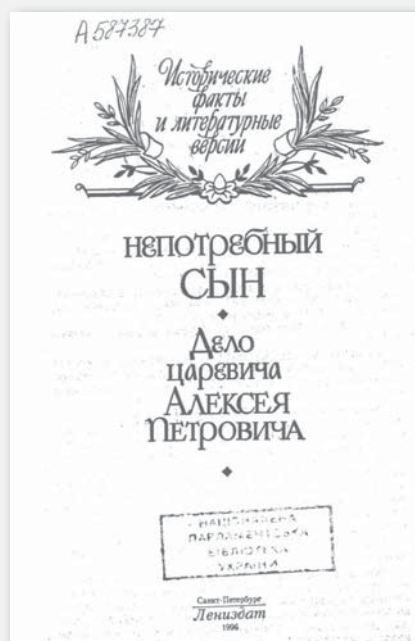
Непотребный сын : дело царевича Алексея Петровича. – СПб., 1996.

Імена духовних осіб (патріархів, митрополитів, архієпископів, пап та ін.) подаються в заголовку у формі власного імені або власного імені з числівником, який передається римськими цифрами. В ідентифікуючих ознаках зазначають світське прізвище, духовний сан та географічний прикметник, утворений від назви місця служіння. Ідентифікуючі ознаки беруться в круглі дужки.

Якщо автор має духовне ім'я, то стосовно подання його світського прізвища користуйтеся методичними рекомендаціями, вміщеними під рубрикою "Колонка каталогізатора" в попередніх номерах журналу.

Приклад 4

Видання є історичною пам'яткою, оригінальним твором митрополита Іларіона, початком релігійно-філософської думки в Україні, являє собою високий зразок ораторської прози. На односторінковому титулі подані ім'я автора, назва книги та рік видання. На звороті – назва та випуск серії, видавнича організація, ім'я упорядника-перекладача, Міжнародний стандартний номер книги (ISBN). Текст надруковано паралельно старослов'янською та українською мовами. В кінці книги – 2 нумеровані сторінки та список використаної літератури.

Зразок бібліографічного запису:

Іларіон (митрополит Київський).

Про Закон Мойсеєм даний і про Благодать та Істину в Ісусі Христі втілених / митрополит Іларіон; [пер. із старослов'ян., упорядкув. і передм. В. Яременка]. – К. : МАУП, 2004. – 173, [2] с. – (Бібліотека українознавства ; вип. 2).

Сер. засн. 2004 р. – Текст парал. старослов'ян., укр. – Бібліогр.: с. 172-174.

Приклад 5

Видання є церковно-історичною монографією з колекції Д. В. Степовика, переданої до НПБУ. Якщо книга входить до складу колекції, про це дається пояснення в примітках. У книзі – розгорнений титул. На основній його сторінці наведено ім'я автора, назву книги, відомості до назви та вихідні дані. Паралельний титульний аркуш – англійською мовою. Текст подано українською, польською, латинською мовами. Наприкінці книги та у підрядкових примітках вміщено бібліографію.

Зразок бібліографічного запису:

Сильвестр (Гаєвський С. ; архієпископ).

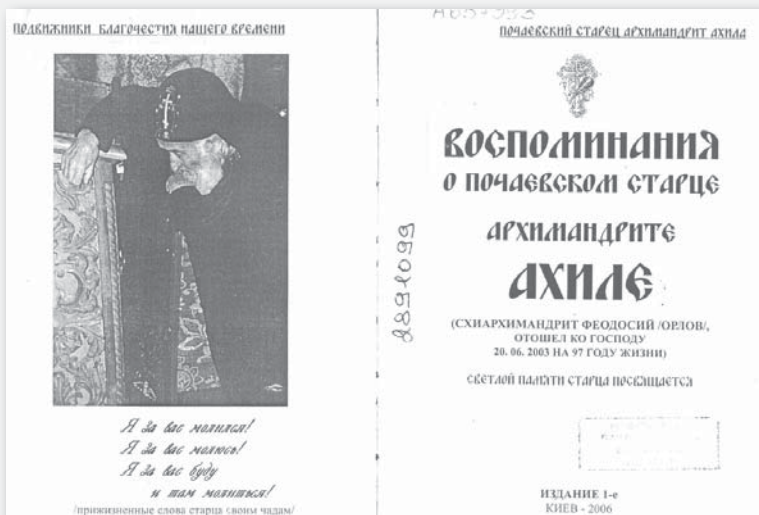
Берестейська унія 1596 року : церков.-іст. моногр. / архієпископ Сильвестр (проф. С. Гаєвський). – Вінніпег (Канада) : вид. вид. спілки „Екклесія“, 1963. – 152 с.

З колекції Степовика Д. В. – Текст укр., пол., латин. – Парал. тит. арк. англ. – Бібліогр.: с. 149-150 та у підрядк. прим.

Приклад 6

Видання присвячено життю та діяльності старця Феодосія. У книзі – розгорнений титул, на якому наведено назви серії і підсерії. На одному з титульних аркушів подано портрет старця з його прижиттєвими словами, на іншому – вміщено назву книги, відомості до назви, присвяту, місце видання та рік. Назва обкладинки відрізняється від назви на титульному аркуші, про що зазначено в області примітки. На звороті титульного аркуша подано благословення єпископа Іова. Ілюстрації не входять у загальну нумерацію сторінок. У кінці книги – 1 нумерована сторінка, а також список використаної літератури.

У даному випадку потрібно зробити два додаткові бібліографічні записи на персоналію, де заголовком буде служити ім'я духовної особи.

Зразок основного бібліографічного запису:

Воспоминания о Почаевском старце архимандрите Ахиле : (схиархимандрит Феодосий /Орлов/, отошел ко Господу 20.06.2003 на 97 году жизни) / [по благословению Иова, епископа Каширского]. – К. : [б. и.], 2006. – 599, [1] с., [24] л. ил. – (Подвижники благочестия нашего времени. Почаевский старец архимандрит Ахила).

Архимандрит Ахила в схиме Феодосий (Орлов). – На обл. загл.: Воспоминания о старце Ахиле (схиархимандрите Феодосии). – Библиогр.: с. 596 и в примеч.: с. 595.

Зразок першого додаткового бібліографічного запису:

Ахила (архимандрит), о нем.

Воспоминания о Почаевском старце архимандрите Ахиле : (схиархимандрит Феодосий (Орлов), отошел ко Господу 20.06.2003 на 97 году жизни). – К., 2006.

Зразок другого додаткового бібліографічного запису:

Феодосий Почаевский (Орлов, Александр Макарович ; схиархимандрит), о нем.

Воспоминания о Почаевском старце архимандрите Ахиле : (схиархимандрит Феодосий (Орлов), отошел ко Господу 20.06.2003 на 97 году жизни). – К., 2006.